

alienation of knowledge and to establish a new type of educational relationships based on nonlinear way of thinking.

Keywords: *education, education system, modernization, methodology.*

УДК 005:001.8«312»

Гордієнко О. О.,

аспірант кафедри соціальної філософії та філософії освіти
НПУ імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна),

E-mail: olia.gordienko13@gmail.com

«УПРАВЛІННЯ» ТА «МЕНЕДЖМЕНТ»: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Анотація. *Статтю присвячено різнобічному вивченню та критичному аналізу понять «управління» та «менеджмент» на теренах сучасних напрацювань авторів-науковців управлінської сфери. Розкрито суть окремих дефініцій «управління», «менеджмент», а також охарактеризовано їх взаємозв'язок. В контексті порівняльного аналізу наведено два підходи щодо розуміння взаємозалежності понять: синонімізму та відмінності. Наведено оновлене визначення досліджуваних понять в сучасному науковому дискурсі.*

Ключові слова: *діяльність, управління, менеджмент, адміністрування.*

Характерна для початку третього тисячоліття залежність динаміки поступу будь-якого суспільства від якості здійснення управлінської діяльності, з її характерними стрімко подібними рухами новаций, зумовлює необхідність ґрунтовного переосмислення та критичного аналізу фундаментальних понять та категорій управлінської сфери. Здавалося б, що такі поняття як «управління», «менеджмент», «управлінська стратегія» відомі нам як серед повсякденного вжитку так і в специфічних галузях (наприклад, в бізнес-сфері). Але якщо задати пошук відповідей на такі запитання: Чи є принципова різниця сутності понять «управління» та «менеджмент»? Скільки тлумачень є цих понять? Яке з визначень має більш ширший характер, а яке вужчий? – саме тоді і виникає необхідність вільного тлумачення понять на основі багатоманітності думок науковців-фундаторів та науковців-сучасників.

Відповідно **актуальність** питання щодо ґрунтовного переосмислення та критичного аналізу фундаментальних понять та категорій управлінської сфери в сучасному соціально-освітньому просторі обумовлена динамічними реаліями інноваційного «обріну» управлінської думки, в ході якої постає необхідність аналізу та синтезу різноманіття трактування управлінських понять, що використовуються в практично в усіх сферах суспільства.

Різнобічному вивченню та критичному аналізу понять «управління» та «менеджмент» присвячена значна кількість наукових праць філософського, психологічного, культурологічного, соціологічного і педагогічного спрямування. Ці поняття цікавили найвидатніших мислителів людства: Птаххотеп, Хамураппі, Платон, Аристотель, Сократ, Ксенофонт, цар Кир, Олександр Македонський, Джеймс Стюарт, Томас Гоббс, Адам Сміт, Ричард Аркرایт, Роберт Оуен, І. Кант, Г. В. Гегель та ін., які через обґрунтування значення управлінських процесів в суспільстві та їх вплив на подальший розвиток соціуму й держави продемонстрували важливість тлумачення управлінських понять у стратегічних векторах розвитку людства.

Також необхідно зазначити цілу плеяду вітчизняних і зарубіжних учених, які представляючи різні галузі знання та осмислюючи поняття управлінської сфери (в т.ч. «управління», «менеджмент») у межах дослідницького поля власної думки, засвідчили актуальність ґрунтовного переосмислення та критичного аналізу фундаментальних понять та категорій, а саме: Ф.Тейлор, Г. Гілберт, Пітер Ф. Друкер, А. Файоль, М. Веббер, А. Маслоу, М. Фолетт, Г. Герцберг, Дж. Шанк, А. Мескон, С. В. Шекшня, Г. В. Щокін, Ф. І. Хміль, А. Г. Поршнева, З. П. Румянцевой, Н. А. Са-

ломатина, В. А. Співак, Г. В. Осовська, А. С. Афонін, О. В. Басва, В. Г. Федоренко, О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук, А. В. Шегда, Н. П. Лукашевич, М. В. Туленков, В. П. Андрущенко, В. П. Заблоцький, А. І. Слепцов, В. П. Бех, Г. О. Нестеренко, О. Б. Моргулець та ін.

Відповідно варто звернути увагу на вираз В. І. Кноррінга [8], що «...для кожної галузі знань існує свій специфічний понятійно-категоріальний апарат, який історично склався...». При цьому процес «введення в обіг нових наукових термінів має бути, принаймні, ґрунтовним і доцільним, а головне стосуватися як нових проблем, що виникають, так і розкривати нові аспекти старих понять і категорій...». Адже започаткування «нової метафоричної термінології без відповідного наукового пояснення призводить, як правило, до відриву нових знань від історичних коренів і наукових традицій, а в результаті й до втрати наукою своєї специфіки, термінологічної точності та строгості» [8, с. 73].

Відповідно **метою** даної статті є оновлене висвітлення взаємодії дефініцій «управління» та «менеджмент» в контексті викликів сучасності.

Необхідно зазначити, що починаючи з 1911 року (момент появи на світ наукової праці «батька» наукової теорії управління Ф. Тейлора «Принципи наукового управління» [14]) і до періоду сьогодення питання розподілу понять та їх вільного тлумачення в сфері управління є досить «гарячим», що, навіть, сприяло виокремленню декількох підходів щодо взаємозалежності «управління» та «менеджменту». Але перш ніж розглянути ці підходи, вважаємо за необхідне, вивести поодинокі дефініції «управління» та «менеджменту».

Отже, що ж таке управління й у чому полягає його сутність?

З точки зору мислителів-фундаментаторів управлінців (Ф. Тейлор, А. Файоль), управління в широкому розумінні являє собою особливий вид діяльності, який здатний перетворити неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану і продуктивну групу. Здійснити це можна лише через процес планування, організації, мотивації та контролю спільних дій. Система управління як сфера суспільної практики включає чотири головні групи елементів: механізм управління, структуру управління, процес управління, розвиток управління [2, с. 153].

Пітер Ф. Друкер, відомий теоретик в області керування й організації, писав, що: «управління – це особливий вид діяльності, що перетворює неорганізовану юрбу в ефективну цілеспрямовану і продуктивну групу». Як раз П. Ф. Друкер і є науковцем-фундаментатором управлінського процесу, яка на його думку, судячи з визначення поняття, є сукупністю певних функцій, які є основними в будь-якій діяльності в бізнесі [5, с. 153].

Однак, в тлумаченні управління з боку соціологів слід відзначити абстрактно-кібернетичний акцент, що підкреслює найбільш загальні закономірності управління, характерні для всіх керованих систем, зокрема систем соціального (суспільного) типу. Але ця система особливого роду, де сутність процесів управління проявляється не стільки у кількісних, скільки у якісних характеристиках, і абстрактно-кібернетичний підхід до проблем управління в суспільному середовищі не дає адекватного формалізованого опису досліджуваних процесів, оскільки ігнорує їх соціально-свідому природу [12, с. 92].

Найсуттєвішим, що відрізняє соціальне управління від інших видів управління (технічного й біологічного) є те, що воно здійснюється шляхом впливу на свідомість і волю, а, отже, інтерес людини для досягнення поставленої мети. А будь-яка цілепокладаюча діяльність людей пов'язана з реалізацією їх інтересу як усвідомленої потреби, що обумовлена їх матеріальним буттям, об'єктивною соціально-економічною структурою суспільства, тобто соціальна мета є явищем суспільної свідомості як вираження загальних потреб та інтересів соціальних груп. Об'єктами управління є соціальна організація суспільства з властивими їй соціальною структурою і соціальними процесами.

Науковець в області психології управління, авторка однойменного навчального посібника Л. Е. Орбан-Лембрик зазначає, що управління – функція, спеціальний вид діяльності в організації; певний прошарок людей, спеціальна категорія тих, хто виконує роботу з управління; спеціальна галузь знань, яка допомагає здійснювати цю діяльність. Як зазначено, дане визначення має мультиплікаційний характер, адже сутність управління за науковцем є і вид діяльності, і люди, і категорія тощо. На нашу думку, це визначення заслуговує на існування, але не дає вичерпного розуміння управління [10, с. 321].

Звернемося до визначення поняття «управління» зі словників.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови під *управлінням* розуміється свідомий цілеспрямований вплив з боку держави, економічних суб'єктів на людей та економічні об'єкти, який здійснюється з метою направити їх дії в потрібне русло і одержати бажані результати [1].

У економіко-математичному словнику приводиться наступне визначення цього терміну: «управління – це вироблення і здійснення цілеспрямованих дій, що управляють, на об'єкт (систему), що включає збір, передачу і обробку необхідної інформації, прийняття і реалізацію відповідних рішень. Часто цими терміном називають само дію, що управляє» [7].

Сучасні автори-науковці розглядають управління як функцію організованих соціальних та несоціальних систем. Необхідно зазначити, що з розвитком науки поширювалась роль *системного* підходу в усіх сферах діяльності людства, тому і більш сучасні визначення пронизані «системністю». Наприклад, Г. М. Тимошко в роботі «Сутність поняття «управління» та «менеджмент» в педагогічній теорії та практиці» зазначає, що управління – це вплив на будь-яку соціально-економічну систему, яка забезпечує збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію їх цілей і програм. Отже, процес управління притаманний складним соціальним і несоціальним (технічним, біологічним) системам і є впорядкуванням системи. Воно здійснюється за допомогою механізмів, які розташовані в самій системі, тому й управління виступає тут як самоуправління, що створює в ній дві підсистеми: керуючу – суб'єкт управління і керовану – об'єкт управління [15].

Б. А. Гаєвський дає наступне визначення: «*управління* – це будь-яка зміна стану об'єкта, системи або процесу, яка веде до досягнення висунутої мети, що з необхідністю викликає процес приведення суб'єктивної діяльності людей у відповідність з об'єктивною їх природою і потенціалом, розкриваючи певні внутрішні і зовнішні можливості для постійного досить ефективного його використання в інтересах людей» [4, с. 9]. Як бачимо, автор виходив з *кібернетичного* бачення управління.

Однак, найбільш повним, на нашу думку, є визначення управління, запропоноване Дж. Шанком: управління – це циклічно повторюваний процес впливу органу управління на керований об'єкт, у якому послідовно на підставі вихідної інформації про стан об'єкта й оцінки обстановки, виробляється план досягнення мети та міри для його реалізації, здійснюється передача впливів на об'єкт управління і контроль їхнього виконання, корекція плану залежно від зміни умов обстановки і стану об'єкта, вироблення і передача нових впливів, обраних з множини можливих варіантів і забезпечення досягнення конкретної мети при оптимальних затратах ресурсів [17, с. 35].

Достатньо ґрунтовно дослідивши термін «управління», наступним кроком є надання дефініції поняттю «менеджмент».

Термін «менеджмент» походить від англ. «to manage» і означає «керувати», «очолювати», «завідувати», «бути здатним впоратися з чимось, якоюсь проблемою» [15, с. 5].

Менеджмент (як вид соціальної практики) у тій чи іншій формі завжди існував там і тоді, де і коли виникала потреба в організації спільної діяльності людей. За-

чатки менеджменту, на думку Г. Саймона, з'являються, коли дві людини прагнуть спільними зусиллями, наприклад, пересунути камінь, який поодиноці їм не зрушити з місця. Це, на думку вченого, пов'язується з тим, що будь-яка проста людська дія набуває двох засадничих організаційних ознак: мети (пересунути камінь) і об'єднання зусиль кількох людей заради виконання конкретного завдання, яке неможливо реалізувати без об'єднання дій [13, с. 21].

В останні роки спостерігається певна конвергенція поглядів на те, що ж таке менеджмент. У широкому розумінні, *менеджмент* – це одночасно система наукових знань, мистецтва та досвіду, втілених у діяльності професійних управлінців для досягнення цілей організації шляхом використання праці, інтелекту та мотивів поведінки інших людей (див.рис.1.1.).

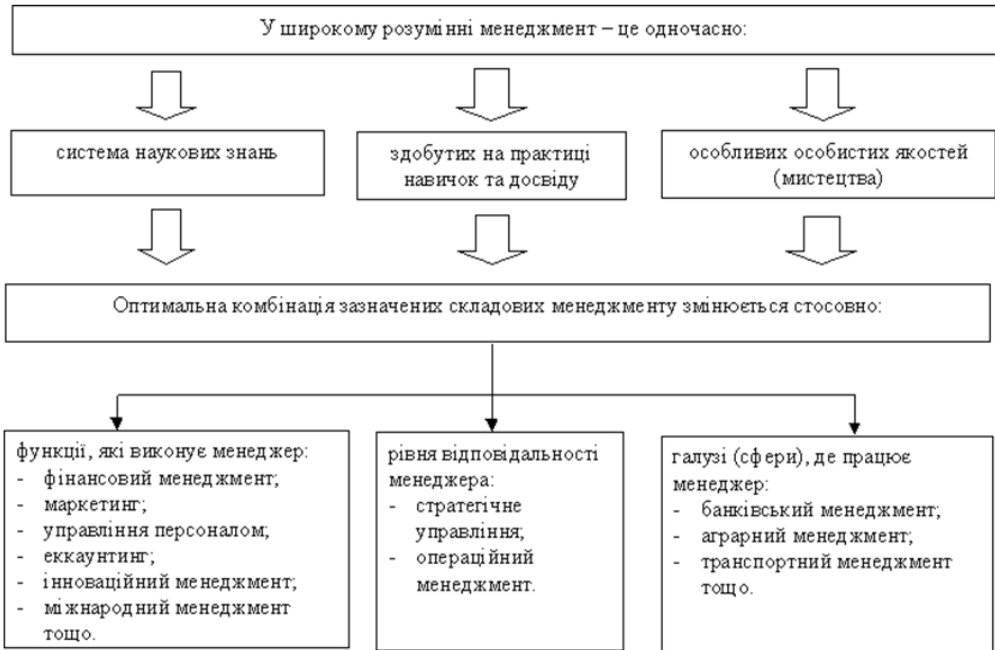

Рис.1.1. Основні складові та сфери менеджменту

З ґрунтового Оксфордського словника англійської мови можна отримати такі тлумачення менеджменту:

- спосіб, манера спілкування з людьми;
- влада та мистецтво управління;
- особливого роду вміння та адміністративні навички;
- орган управління, адміністративна одиниця [21, с. 5].

Що цікаво, у вільній енциклопедії «Вікіпедії», крім визначення, пропонуваного Оксфордським словником, існують інші підходи до визначення терміну «менеджмент»:

- це сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності;
- це наука про управління людськими відносинами;
- це раціональний спосіб управління діловими організаціями;
- це особлива галузь наукових знань і професійної спеціалізації управляючих-менеджерів, які складають адміністративний штат;
- це вміння добиватись поставлених цілей, використовуючи працю та інтелект інших людей;
- це функція, вид діяльності, що полягає в керівництві людьми в різномірних організаціях;
- це управління бізнесом, а бізнес є унікальною, винятковою справою у

суспільстві [3, с. 5].

Відповідно у «Термінологічному словнику бізнесу й менеджменту» термін «менеджмент» визначається також в багатьох аспектах. Перш за все, – це управління, керівництво, адміністрація, дирекція, регулювання, управлінський апарат, організація; також це може бути приватна особа або група осіб, які відповідають за аналіз, формулювання рішень і здійснення необхідних дій на благо організації; і на кінець, як адміністративне керівництво, тобто як функція, що включає планування та координацію діяльності в межах організації [20, с. 241]. У «Словнику американських бізнес-термінів» визначення поняття менеджменту перегукується з визначеннями вільної інтернет-енциклопедії, а саме:

- мистецтво і наука планування, організації, керівництва й контролювання;
- роботи інших людей заради досягнення певних цілей;
- процес ухвалення рішень і лідерство;
- група людей в організації, до обов'язків яких входить;
- ухвалення рішень і здійснення процесу управління [19, с. 190].

Внаслідок аналізу джерел, стає зрозумілим, що варіативність визначення «менеджменту» змістовно наповнюється декількома складовими (процес, люди, форми, методи), що також «присутні» у змістовному визначенні поняття «управління». Відповідно у тлумаченнях понять «менеджмент» і «управління», сучасні автори-науковці відмічають дещо спільне та дещо відмінне, або ж, взагалі, взаємовиключаюче.

Перший підхід обґрунтовує синонімізм понять «менеджмент» та «управління», зазначаючи, що їх визначення – це практично гра в дефініції. З переходом економіки України до ринкових відносин словосполучення «управління організацією» стало широко вживатися як «менеджмент організації». Сьогодні вони часто використовуються як ідентичні, що підтверджуються у наукових працях зарубіжних і вітчизняних авторів. Представниками такої думки є наступні вітчизняні та зарубіжні науковці: А. В. Шегда, Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька, А. Мескон, М. Альберт, М. Кінг тощо.

Другий підхід полягає у розмежуванні ідентичності понять як таких що зовсім різні за своєю сутністю, які мають практично одну сферу вживання, при чому управління більш широкого змісту, а менеджмент – більш вузького. Серед представників-однотумців даного підходу необхідно зазначити А. В. Рульєва, С. О. Гуткевича, В. Ф. Семенова, М. В. Туленкова, Г. О. Нестеренко, З. П. Румянцева, Дж. Шанка тощо.

За першим підходом, як зазначає А. В. Шегда, П. Друкер як визнаний авторитет у галузі теорії менеджменту пояснює, що слово «менеджмент» в англійських країнах вживається дуже вільно й у різних значеннях, хоча термін «менеджмент» винятково важкий для розуміння. По-перше, він має специфічно американське походження і навряд чи може бути перекладений на якусь іншу мову, в тому числі і на англійську мову Британських островів. Він означає як функцію, так і людей, що її виконують; він указує на соціальне або посадове становище й одночасно означає навчальну дисципліну й галузь наукових досліджень. Канадський теоретик у галузі трудових відносин М. Кінг вбачає у менеджменті «...сполучну ланку між працею та капіталом, котра здатна анулювати класові суперечності».

Отже, дати повне і коротке визначення цього поняття досить складно, простіше зазначити його характерні риси, з яких складається феномен менеджменту. Менеджмент – це: раціональний спосіб управління діловими організаціями; управління, орієнтоване на дохідність і прибутковість; діяльність з нагляду, що використовує особливі форми організації праці, договірні й контрактні відносини між працею і капіталом; особлива галузь наукового знання і професійної спеціалізації управлінців-менеджерів, які складають адміністративний штат підприємницької організації та ін. [18].

Як зазначає колектив авторів Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури, «менеджмент» (українською – управління) – це процес планування, організації, приведення в дію та контроль організації з метою досягнення координації людських і матеріальних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань. Менеджмент пронизує всю організацію, торкається практично всіх сфер її діяльності [9]. Як видно з визначення, автор даного визначення стверджує, що поняття менеджмент та управління є практично взаємозамінними по значенню. Нам, як прихильникам розмежування понять «менеджмент» та «управління», варто зазначити, що ототожнювати дані визначення не можливо, адже діяльність по виконанню функцій є саме управлінням, а от конкретні дії по виконанню управлінських функцій (механізми, методи, алгоритми) є надбанням саме менеджменту.

Щодо доцільності нашого твердження, розглянемо думки представників другого підходу.

Автори навчального посібника «Менеджмент» А. В. Рудьєв та С. О. Гуткевич зазначають, що термін «менеджмент» не є в повній мірі аналогом терміну «управління». Термін «управління» значно ширший і застосовується до різних видів людської діяльності (наприклад, управління автомобілем), сфер діяльності (управління живою і неживою природою, управління державою), органів управління (підрозділів управління в різних формах власності, підприємствах та їх об'єднаннях), особливо враховуючи, що термін «менеджмент» застосовується лише до управління соціально-економічними процесами на рівні організації (підприємства, фірми), діючої в ринкових умовах.

Менеджмент як самостійний вид професійної діяльності передбачає, що менеджер незалежний від власності організації, в якій він працює (може мати акції, а може працювати по контракту). Менеджмент забезпечує зв'язок та єдність виробничого процесу і об'єднує всіх спеціалістів, які працюють під керівництвом менеджера [11, с. 11].

Автор навчального посібника «Екологічний менеджмент» В. Ф. Семенов зазначає, що твердження про те, що поняття «менеджмент» та «управління» синоніми – досить спірне. Доказом цьому слугують сталі формулювання щодо традиційних понять науки управління.

Є спроби розмежувати ці два поняття, використовуючи ознаки розходження співвідношення і ступінь уваги до внутрішнього і зовнішнього середовища організації. В англійській літературі таке розходження робиться для чіткого розмежування понять «управління бізнесом» (management) і «управління в державному секторі» (administration). Щоправда, існують і симбіози – public management, business administration та ін. І тут кінцевим виходом інвентаризації визначень може стати глосарій основних термінів по видах управління (табл. 1). Правомірно ці дефініції поширити і на сферу управлінських відносин.

Таблиця 1. Глосарій основних понять науки управління [6]

Поняття	У широкому розумінні	У вузькому розумінні
Управління	Уся система класів, відносин і явищ управління в природі і суспільстві	Технологічна (тактична) організація об'єкта управління
Менеджмент	Загальний принцип соціального управління; влада і мистецтво управління людьми; процесу вироблення плану управління	Управління виробництвом, діяльність по організації досягнення поставлених цілей; розробка бізнес-плану тощо.
Адміністрування	Адміністративно-державне управління; соціально-політичний менеджмент	Розробка і постановка цілей, визначення політики організації

В науковій статті М. В. Туленкова «Концептуалізація понять «менеджмент»

і «управління» в сучасному науковому дискурсі», автор зазначає, що «...В ході еволюційної трансформації світової управлінської думки термін «менеджмент» набув істотного змістового розширення. Завдяки впровадженню системного підходу він все більше трактується як універсальний спосіб раціональної організації не тільки виробничих, але й соціальних, політичних і культурних процесів. Це зумовило зміну парадигми в трактуванні змісту понять «менеджмент» і «управління»...». Причому з методологічної точки зору ототожнення змісту понять «менеджмент» і «управління» не зовсім коректне, оскільки у цих феноменів існують різні керовані об'єкти. Таким об'єктом у соціального управління є суспільство, а в менеджменту – фірма. На відміну від управління (що застосовується до різних сфер людської діяльності – соціальної, політичної, економічної, духовної) менеджмент передбачає насамперед діяльність з керівництва людьми в дуже різних організаціях, які орієнтуються переважно на отримання прибутку чи комерційного успіху». Іншими словами, управління (порівняно з менеджментом) меншою мірою артикулює соціально-психологічними (неформальними) важелями впливу на людей, завдяки чому більше значення в ньому надається суто бюрократичним, формальним важелям впливу. Отже, для реалізації мети організації управління спирається, як правило, на силу розпоряджень, а менеджмент – на особистісні якості, внутрішню культуру і лояльність менеджерів до організації. Якщо ж проводити паралелі, то в менеджменті не стільки використовується культура розпорядження, скільки культура дипломатії [16].

Слід зауважити, що вчені, не схильні до ототожнення цих понять, мають певну рацію, коли йдеться про управління технічними системами. У цьому контексті поняття «менеджмент» справді трактується «вужче», ніж поняття «управління».

В результаті порівняльного аналізу, можна зробити висновок, що сам термін «менеджмент» у вітчизняній практиці почали активно використовувати на початку 90-х років ХХ ст., що було зумовлено падінням командно-адміністративної економічної системи і початком інтеграції країни у світовий економічний простір. Поряд із ним застосовується термін «управління». Однак між цими термінами існує суттєва відмінність, тому їх не можна ототожнювати. Управління організацією в умовах ринкової економіки значно складніше, ніж в умовах центральної командно-адміністративної системи. Це пов'язано з розширенням прав відповідальності та з необхідністю більш гнучкого пристосування до змін у зовнішньому середовищі. Всі різноманітні проблеми, які виникають перед організацією, неможливо вирішити без сучасного професійного менеджменту.

Управління – це цілеспрямована дія на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин. Управляти можна державою, технічними системами, комп'ютерними мережами, автомобілем, конвеєром, літаком, людьми тощо. *Менеджмент* є різновидом управління, який стосується лише управління стійкими групами людей (так званими організаціями та соціальними системами).

Менеджмент визначається як інтеграційний процес, за допомогою якого професійно підготовлені спеціалісти формують організації та керують ними шляхом постановки цілей та розробки засобів їх досягнення. Менеджмент – цілеспрямований вплив на колектив працівників або окремих виконавців з метою виконання поставлених завдань та досягнення визначених цілей організації. Процес менеджменту передбачає виконання функцій планування, організації взаємодії, мотивації, контролю праці робітників організації для досягнення певних цілей. Крім того, слід зазначити, що менеджмент може бути повноцінним реалізованим лише за умов ринкової (чи змішаної) економічної системи.

Внаслідок порівняльного аналізу дефініцій «менеджменту» та «управління», виявлення змістового наповнення цих понять, трендових навіювань сучасних теоретичних та практичних напрямків дослідження крізь призму системного, кібернетичного та мультиплекційного підходів наукового дослідження, спільного

та відмінного змістовного елементів за допомогою ознайомлення з багатьма науковими доробками вітчизняних та закордонних авторів сфери управління, інтернет-видань та словників, нами буде виведене сучасне трактування поняття менеджменту, а саме в контексті сучасних векторів стратегічного розвитку управлінської думки суспільства. Фундаментори-науковці встановили, що менеджмент більшою мірою артикулює соціально-психологічними (неформальними) важелями впливу на людей, завдяки чому менше значення в ньому надається суто бюрократичним, формальним важелям впливу. При чому сучасний менеджмент є не тільки ефективною соціально-управлінською технологією, але й свідомою системою координації людських дій, а також упорядкування міжособистісних і соціальних відносин [16, с. 104]. Тому доречно визначити «менеджмент» як «м'який» механізм сучасного управління (будь-якого: стратегічного, тактичного, оперативного тощо), скомпільовати його в контексті соціокультурних і глобалізаційних змін, зростаючої складності світу, невизначеності кризовості і ризиковості розвитку згідно концепції «людини вільної», творчої, креативної, полікультурної, інноваційної з широкомасштабним планетарним мисленням, яка має бути не тільки на рівні вимог та викликів сучасності, але й бути здатною стимулювати бажані зміни, керувати ними – саме тому такі великі надії покладаються на м'який менеджмент.

Таким чином, досить актуальним залишається питання щодо визначення сутності понять «управління» та «менеджмент» в сучасному науковому дискурсі. Кризь призму філософії, в точці біфуркації є декілька шляхів вирішення даного «батлу»: або визнати що ці поняття є абсолютно ідентичними (тим самим погодитися з думкою нечіткості переводу з англійської мови, своєрідного тлумачення перекладу визначення «менеджмент» колективом авторів, інваріативність вільного тлумачення термінів «управління» та «менеджмент» П. Друкера тощо), або залишитись прихильниками підходу щодо розмежування понять на більш ширше та більш вужче. В будь-якому випадку, сучасні науковці все-таки наголошують, що «управління» досить широкомасштабне та більш фундаментальне явище, воно тяжіє до державної сфери, сфери соціального-філософського буття суспільства, до координації біологічних, соціальних, технічних та кібернетичних систем тощо; в свою чергу в ході еволюційної трансформації світової управлінської думки «менеджмент» став новітнім терміном науки управління, який, за своїм змістом, являє собою системотворчий засіб (за допомогою об'єднання факторів внутрішнього та зовнішнього середовища задля досягнення поставленої мети), що перетворює функції управління на практичні дії та заходи креативної, пост бюрократичної сфери, створює ефективні умови функціонування організації, передбачає ефективне досягнення намічених цілей, являється своєрідною раціоналізацією системи прийняття рішень тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з. Дод., допов. на CD) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Веснін В. Р. Практичний менеджмент персоналу: Посібник з кадрової роботи. – М.: Юристь, 2002. – 512 с.
3. Википедія. Менеджмент – URL: <https://uk.wikipedia.org/Менеджмент> (Дата обращения 22.12.2016)
4. Гаєвський Б. А. Основи науки управління: навч. посіб. – К.: МАУП. – 1997. – 112 с.
5. Друкер П. Практика менеджмента. – М.: Вільямс, 2000. – 398 с.
6. Екологічний менеджмент. Навчальний посібник / В. Ф. Семенов, О. Л. Михайлюк, Т. П. Галушкіна, Г. В. Крусір та ін.; За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк; М-во освіти і науки України, ОДЕУ. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.
7. Економіко-математичний словник / Уклад. і голов. ред. Л.І. Лопатников. 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело, 2003. – 520 с.
8. Кнорринг В. И. Теория, практика и искусство управления. – М.: НОРМА, 2001. – 528 с.
9. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. – М.: Дело, 1992. –

701 с.

10. Психологія управління: навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2010. – 544 с.

11. Рутьєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.

12. Саакян А. К. Управление персоналом в организации: Учебное пособие. – С-Пб.: Питер, 2002. – 176 с.

13. Саймон Г., Смитбург Д., Томсон В. Менеджмент в организациях: Сокр. пер. с англ. – М.: Экономика, 1995. – 335 с.

14. Тейлор Ф. У. Принципы научного менеджмента. Пер. с англ. А. И. Зак. – М.: Контроллинг, 1991. – 104 с.

15. Тимошко Г. М. Сутність поняття «управління» та «менеджмент» в педагогічній теорії та практиці // Теорія та методика управління освітою. – № 7, 2011, С. 10.

16. Туленков М. Концептуалізація понять «менеджмент» і «управління» в сучасному науковому дискурсі // Політичний менеджмент. – №3, 2011, С. 101–111.

17. Шанк Дж. К., Говиндараджан В. Стратегическое управление затратами. Новые методы увеличения конкурентоспособности. Пер. с англ. – СПб.: ЗАО «Бизнес Микрo», 1999. – 288 с.

18. Шегда А. В. Основы менеджмента. – К.: Тов-во «Знання», КОО, 1998. – 512 с.

19. Austin Stovall. NTC's American Business Terms Dictionary. – Illinois, USA: National Textbook Company. Lincolnwood, 1994. – 330 p.

20. Donald Caruth & Steven Austin Stovall. NTC's American Business Terms Dictionary. – Illinois, USA: National Textbook Company. Lincolnwood, 1994. – 330 p.

21. The Oxford English Dictionary. – London, United Kingdom, 1989. – p. 1060.

REFERENCES:

1. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z. Dod., dopov. na CD) [Big explanatory dictionary of modern Ukrainian language] / Uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K.: Irpin: VTF «Perun», 2009. – 1736 s.

2. Vesnin V. R. Praktychnyi menedzhment personalu: Posibnyk z kadrovoi roboty [Practical management of the personnel: a Guide to personnel work]. – M.: Yuryst, 2002. – 512 s.

3. Vikipediya. Menedzhment [Management] – URL: <https://uk.wikipedia.org/Menedzhment> (Data obrashcheniya 22.12.2016)

4. Haievskiy B. A. Osnovy nauky upravlinnia: navch. Posib [Fundamentals of management science: proc. manual]. – K.: MAUP. – 1997. – 112 s.

5. Druker P. Praktika menedzhmenta [Practice of management]. – M.: Vil'yams, 2000. – 398 s.

6. Ekolohichniy menedzhment. Navchalnyi posibnyk [Environmental management. Textbook] / V. F. Semenov, O. L. Mykhailiuk, T. P. Halushkina, H. V. Krusir ta in.; Za red. V. F. Semenova, O. L. Mykhailiuk; M-vo osvity i nauky Ukrainy, ODEU. – K.: Tsentri navchalnoi literatury, 2004. – 407 s.

7. Ekonomiko-matematychnyi slovnyk [Economics and mathematics dictionary] / Uklad. i holov. red. L.I. Lopatnykov. 5-e yzd., pererab. y dop. – M.: Delo, 2003. – 520 s.

8. Knorryn V. Y. Teoriya, praktyka y yskusstvo upravleniya [Theory, practice and art of management]. – M.: NORMA, 2001. – 528 s.

9. Meskon M. Kh., Al'bert M., Khedouri F. Osnovy menedzhmenta [Fundamentals of management]. – M.: Delo, 1992. – 701 s.

10. Psykholohiia upravlinnia: navch. posib. [The psychology of management: textbook. manual] / L. E. Orban-Lembryk. – 2-he vyd., dopovn. – K.: Akademvydav, 2010. – 544 s.

11. Ruliev V. A., Hutkevych S. O. Menedzhment. Navchalnyi posibnyk [Management. Textboo]. – K.: Tsentri uchbovoi literatury, 2011. – 312 s.

12. Saakyan A. K. Upravlenie personalom v organizatsii: Uchebnoe posobie [Management in organizations: a Training manual]. – S-Pb.: Piter, 2002. – 176 s.

13. Saymon G., Smitburg D., Tomson V. Menedzhment v organizatsiyakh [Management in organizations]. – M.: Ekonomika, 1995. – 335 s.

14. Teylor F. U. Printsipy nauchnogo menedzhmenta [Principles of scientific management]. Per. s angl. A. I. Zak. – M.: Kontrolling, 1991. – 104 s.

15. Tymoshko H. M. Sutnist poniatia «upravlinnia» ta «menedzhment» v pedahohichnii teorii ta praktytsi [Essence of «governance» and «management» in educational theory and practice] //

Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu. – № 7, 2011, S. 10.

16. Tulenkov M. Kontseptualizatsiia poniat «menedzhment» i «upravlinnia» v suchasnomu naukovomu dyskursi [Conceptualization of the notions «management» and «governance» in modern scientific discourse] // Politychnyi menedzhment. – №3, 2011, S. 101–111.

17. Shank Dzh. K., Govindaradzhan V. Strategicheskoe upravlenie zatratami. Novye metody uvelicheniya konkurentosposobnosti. [Strategic cost management. New methods of increasing competitiveness]. – SPb.: ZAO «Biznes Mikro», 1999. – 288 s.

18. Shegda A. V. Osnovy menedzhmenta [The basics of management]. – K.: Tov-vo «Znannya», KOO, 1998. – 512 s.

19. Austin Stovall. NTC's American Business Terms Dictionary. – Illinois, USA: National Textbook Company. Lincolnwood, 1994. – 330 p.

20. Donald Caruth & Steven Austin Stovall. NTC's American Business Terms Dictionary. – Illinois, USA: National Textbook Company. Lincolnwood, 1994. – 330 p.

21. The Oxford English Dictionary. – London, United Kingdom, 1989. – p. 1060.

Гордиенко О. О., аспирант кафедры социальной философии и философии образования НПУ имени Н. П. Драгоманова (Киев, Украина), E-mail: olia.gordienko13@gmail.com

«Управление» и «менеджмент»: современный научный дискурс

Аннотация. Статья посвящена разностороннему изучению и критическому анализу понятий «управление» и «менеджмент» на просторах современных работ авторов-научных работников управленческой сферы. Раскрыта суть отдельных дефиниций «управление», «менеджмент», а также охарактеризованы их взаимосвязь. В контексте сравнительного анализа приведены два подхода к пониманию взаимозависимости понятий: синонимизма и различия. Приведены обновленное определение исследуемых понятий в современном научном дискурсе.

Ключевые слова: деятельность, управление, менеджмент, администрирование.

Gordienko O., postgraduate student of chair of social philosophy and philosophy of education National Pedagogical Dragomanov University (Kiev, Ukraine), E-mail: olia.gordienko13@gmail.com

«Managing» and «management»: the modern scientific discourse

Abstract. The article is devoted to the comprehensive study and critical analysis of the notions «management» and «management» in the vast modern developments of the authors are research workers of the managerial sphere. The essence of the individual definitions of «manage», «management», and also described their relationship. In the context of the comparative analysis of these two approaches to the understanding of the interdependence of concepts: cinema and differences. Given the updated definition of the studied concepts in modern scientific discourse.

Key words: activities, governance, management, administration.

УДК 111.1:159.1

Ахмедова Айну́р Э́нвер кызы,
докторант кафедры философии,
Бакинский государственный университет
(Баку, Азербайджан), E-mail: visnukdnu@i.ua

ЯСПЕРС ОБ ОБЩЕНИИ КАК ФОРМЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО СУЩЕСТВОВАНИЯ

Аннотация. В статье рассматривается концепция общения Карла Ясперса. Ясперс придает большое значение общению в человеческой жизни, определяя здесь истинное и неистинное общение. Эта концепция направлена на коренное изменение технократических общественных отношений, которые сложились под влиянием научно-технической революции. Ясперс показывает, как влияет технологический детерминизм на жизнь людей, на их отчуждение от общества и его базовых ценностей. Выход из положения Ясперс видит в повышении роли непосредственного общения в человеческой деятельности.

Ключевые слова: немецкая философия, Карл Ясперс, концепция общения, технократизм, отчуждение, XX век.